

Universita Pardubice

Fakulta filosofická

Katedra historických věd

Věc: Posudek bakalářské práce.

Autor bakalářské práce: Zdeněk Homola (nadále pouze autor předložené práce nebo jenom autor), frekventant bakalářského studia programu B 7 105 Historické vědy, studijní obor 7105RO35 Kulturní dějiny, realizovaný Katedrou historických věd na Filosofické fakultě University Pardubice. Titul bakalářské práce: *Bitva u Malešova roku 1424*, (nadále pouze předložená práce nebo jenom práce).

Autor oponentského posudku: doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc., Katedra historických věd, Filosofická fakulta University Pardubice (nadále autor posudku).

Předložená práce má včetně soupisu pramenů a literatury, resumé a obrazových příloh sedmdesát osm číslovaných stran textu. Vlastní čistý text má padesát osm stran, těmto číslovaným stranám předchází pět stran nečíslovaných, a to: titulní list, zadání, prohlášení, souhrn, obsah. Práce sama je včetně úvodu a závěru složena z osmi kapitol, k nimž ale, jak autor práce právem zdůrazňuje, patří pro plné porozumění obrazové přílohy. Jsou to jednak mapy, jednak fotografie terénu, shrnuté spolu se seznamem příloh do kapitol jedenáct a dvanáct.

První kapitola předložené práce je úvod, v němž autor formuluje cíl práce. Druhá až sedmá kapitola (s výjimkou kapitoly páté) věnovány jsou seznámení se představení literatury a písemných pramenů, jejich kritice a interpretaci: Pátá kapitola je věnována terénu bojiště a okolí, terénu, jež vzhledem ke tematiku a cíli práce lze pokládat za hmotný pramen. Osmá kapitola je závěr, tudíž představení výsledků zkoumání.

Autor předložené práce vyšel z literatury, z editovaných i needitovaných pramenů, z obhlídek terénu provedených na místě, z kartografických děl. Cíl práce je vlastně zdvojený. Práce chce jednak shrnout dosavadní interpretace pramenných zpráv o místě a průběhu bitvy, jak je knižně i časopisecky podala řada autorů, jednak chce podat také vlastní řešení o místě a průběhu bitvy. Vzhledem k již dříve publikované analýze Starých letopisů a k vyčlenění jejich nejmladších textů L a M (Petr Čornej), distancuje se autor práce ve svém řešení místa a průběhu bitvy od představy o

ofensivním použitím kamením naplněných válečných vozů jejich spuštěním po svahu proti útočné sestavě protivníka, jak tomu chtějí texty L a M Starých letopisů. Což při jakékoliv obhlídce terénu znamená zcela se oprostít od navyklé představy řítících se vozů, a podle toho pohlížet na terén; nehledat tudíž k takovému manévru vhodný příkrý a dostatečně dlouhý svah.

V kapitole Úvod předložené práce formuluje autor její cíl takto: „... *objasnit známé aspekty bitvy u Malešova, ... shrnout dosavadní bádání, a přispět tak k lepšímu pochopení celé řady mnohdy nepřehledných teorií ... Práce se snaží odpovědět na řadu otázek a vyvrátit mythy, které se staly součástí bitevní události ... Východiskem práce je odmítnutí hypotese o Žižkově použití vozů naplněných kamením ... Vyvrátit tuto teorii bude se práce snažit na základě terénního výzkumu. Na základě (současného) stavu terénu budou konfrontovány také všechny známé lokalisace bojiště u Malešova. Nedílnou součástí práce jsou mapy ... z různých období. Na základě kritického zhodnocení pramenů a literatury ve spojení s terénním výzkumem zformuluje práce v závěru vlastní hypotese o průběhu této bitvy.*“

Nespornou předností práce je autorova heuristika. Shromáždil velmi pečlivě jak prameny, tak literaturu k předmětu práce, a nadto se s tímto materiálem dobře seznámil. Jsou to (editované) prameny vyprávěcí, a to Bartošek z Drahonice, Starý kolegiát a Staří letopiscové. Zvláště je třeba vyzvednout, že u Starých letopisů českých vycházel autor práce z nedávno editovaných nejstarších textů Starých letopisů (Fontes rerum Bohemicarum, Series nova, tomus II), zatímco edice Františka Palackého respektive její přetisk Jaroslavem Charvátém zůstala až ve druhém sledu, dokonce tak dalece, že v soupisu pramenů a literatury tyto edice autor ani neuvádí. Za to nebyly pominuty samostatné edice textů G a R, to jest rukopisů Křižovnického a Vratislavského. Protože v hlavním textu předložené práce je zmíněn také Aeneas Silvius Piccolomini, neměl být pominut v Seznamu pramenů a literatury (kapitola 10), ať již jej autor práce pokládá za text mladší, nadto cizí, a tudíž méně spolehlivý. Vedle těchto narrativních pramenů pracoval autor práce také s několika needitovanými listinami a s městskou knihou.

Kritice a interpretaci pramenů a kritice a případně interpretaci literatury věnoval autor práce kapitoly druhou, třetí, čtvrtou a šestou. U kapitol druhé a třetí jest sice vzhledem k citovanému cíli nepochybné, že práce bude se zaměřovat buď na akceptování nebo na odmítání dosavadních výkladových koncepcí, to jest bude se

zabývat tím, co o bitvě u Malešova bylo napsáno. Přes to ale nepokládám za nejšťastnější začít tím, co o věci říká literatura (kapitola druhá), protože třeba začít s tím, co o věci říkají vyprávěcí prameny (kapitola třetí) Prioritní jsou vždy prameny, kdežto literatura, byť sebelepší, je vždy sekundární, ne-li terciární. Obráceným začátkem si autor do jisté míry znesnadnil cestu, takže práce zdá se mi být místy málo přehledná.

Čtvrtá kapitola zabývá se předehranou bitvou, to jest Žižkovým ústupem od Kostelce (nad Labem) a možnými trasami pochodu jak Jana Žižky, tak pronásledovatelů. Pátou kapitolu věnoval autor terénu, to jest Malešovu a jeho okolí, jež na místě osobně několikrát rekognoskoval.

Přes shora (více méně implicitně) vyjádřené přednosti má však práce také některé nedostatky. První je v konečné textové úpravě. Kapitola Úvod je v obsahu práce číslována jako kapitola první, ale v hlavním textu číslována není; vznikneví posun znesnadňuje čtenáři orientaci. Druhý nedostatek je na pomezí formálnosti a struktury práce. Po analytických kapitolách postrádám synthesu, tedy shrnutí, směřující od položených otázek k odpovědím. Osmá kapitola předložené práce (má titul Závěr) dostatečnou náhradou takového pracovního postupu není; působí dojmem textu narychlo připojeného a tudíž ne zcela organického.

Důsledek toho je, že v kapitole Úvod slibovaná ... *vlastní autorova hypotese o průběhu této bitvy* ocitla se až v kapitole Závěr, kde však ke své škodě zaniká. Ke škodě, protože je velmi realistická. Souvisí s autorovým distancováním se od lákavého obrazu vozů, naplněných kamením a řídicím se ze svahu proti sotva zformované útočné sestavě protivníka. Autor práce vhodný svah nehledal, zato ale došel k názoru, že vzhledem ke stavu cest a k vertikálně členitému terénu mohl pochodový proud protižižkovské koalici míti délku až několika kilometrů, vždyt' jenom samo potenciální bojiště od Štíberk k Maxovně má délku dobrých tří kilometrů. To autorovi práce navodilo představu, jež se stala hypotézou, že bojovníci Jana Žižky (považme, že toho Jana Žižky, jehož vojenskou akademií byly bojové družiny!!) napadali díky členitému terénu postupujícího protivníka ještě dříve, než vůbec mohl namontovat útočnou sestavu.

K nedostatkům práce patří také poznámka o její stylisaci. Předložená práce totiž jazykově není obratná a vyžadovala by četné zásahy do stavby vět. V osobní komunikaci však autor předložené práce nesnáze toho druhu nemá. Práci také hyzdí

několik pravopisných chyb. Je špatná větná stavba (čili slovosled) nejistota v pravopisu důsledkem chvatného psaní, nebo jsou příčiny jinde? Soudím, že jinde.

Hodnocení.

Přes uvedené nedostatky předložená bakalářská práce zamýšlený cíl splnila. Vedle shromáždění a využití pramenného materiálu včetně needitovaných listin shrnula roztroušené dosavadní badatelské názory a přispěla tím k jejich přehlednosti. Autor distancoval se od starších výkladů o průběhu bitvy, na druhé straně ale po několika desíletích provedl a publikoval důkladný průzkum současného stavu terénu, s nímž konfrontoval známé lokalisace přesnějšího místa bitvy. Přestože autor dochází k tomu, že terénní oporou Žižkova vojska (a nepochybně i vozové hradby) opravdu byla plošina jižně od Malešova, jež je mezi kostelem Nenebevzetí P. Marie v Bykání a spádem do údolí Vrchlice (poprvé s tím přišel František M. Bartoš), nadhazuje přijatelnou domněnku, že vzhledem ke členitému terénu ke útokům na pochodový proud vojska protijižkovské koalice mohlo docházet již během jeho postupu severozápadně od Malešova a patrně i v údolí Vrchlice.

Předložená práce tudíž splnila svůj cíl, připomínky jej postihují víceméně spíše okrajově. Bakalářskou práci Zdeněk Homola, *Bitva u Malešova roku 1424*, vidím s výsledkem velmi dobrým, ale lze uvažovat i o stupni výborný. V důsledku tohoto rozmezí navrhuji, aby konečná klasifikace byla vyslovena až po vyslechnutí obhajoby předložené práce.

Pardubice 10. srpna 2009.

Doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc.